

Redactie: Gera Arts en Marko Bos
Reacties graag naar:
ebn@ser.nl

Secretariaat EBN
p/a Instituut Clingendael
Postbus 93539
2509 AM Den Haag
www.europesebeweging.nl
Voor contributies: ING nr. 5031

Europese Beweging Nederland

AGENDA

Verkiezingsdebat Duitsland

Dinsdag 22 september, De Haagse tribune, Hofweg 1H, Den Haag, vanaf 19.30 uur

Het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) en het Goethe-Instituut Amsterdam organiseren een verkiezingsdebat voorafgaand aan de verkiezingen voor de Duitse Bondsdag op 27 september. Tijdens dit debat wordt onder leiding van Willem Wansink gediscussieerd over vragen als: Waar gaat het in deze verkiezingsstrijd over? Met welke thema's houden onze oosterburen zich bezig? en Welke gevolgen kan de uitslag voor de internationale positie van Duitsland en voor de Duits-Nederlandse verhoudingen hebben? U kunt zich aanmelden door een email te sturen naar: Duitsland-debat@publiek-politiek.nl. Voor meer informatie zie onze website.

Europese Dag van de Talen

Nederlandse scholen in heel Nederland

Op **vrijdag 25 september** vieren scholen in heel Europa de Europese dag van de Talen. Het Europees Platform 'Internationaliseren van onderwijs' organiseert de dag van de talen in Nederland. Meer informatie kunt u vinden op de website:
<http://www.europeesplatform.nl/sf.mcgi?852>.

Boekpresentatie 'IJzeren deuren- Zes families tussen Oost- en West Europa'

Op **dinsdag 29 september** presenteert Annemieke Hendriks vanaf 20.00 uur haar boek in het Duitsland Instituut te Amsterdam.

EUNIC debatten

Op **woensdag 7 oktober** organiseert EUNIC een Engelstalig debat over de 'Economic Lessons of 1989' vanaf 20.00 uur in de Doelenzaal van de Universiteitsbibliotheek van de UvA. En op **donderdag 8 oktober** organiseert dit internationale netwerk een Engelstalig debat over 'Journalism in Communist Central Europe' vanaf 20.00 uur in het Nutshuis te Den Haag.

Lezingen NGIZ

Het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken (NGIZ) organiseert op **woensdag 7 oktober** de eerste Van Bylandt-lezing 'Hervormingen in het stelsel van internationale samenwerking, wat is wenselijk wat is mogelijk'. Op **vrijdag 9 oktober** organiseert NGIZ Utrecht een lunchlezing over 'De West Balkan: een vastgelopen regio'. Deze lezingen worden uitgebreider besproken op pagina 4 van deze nieuwsbrief.

Meer informatie over de Boekpresentatie, de EUNIC debatten en de lezingen van NGIZ vindt u op pagina 2 en 3 van deze nieuwsbrief.

Heeft u onze nieuwe website al bezocht? Dankzij de professionele ondersteuning van PDC Informatie Architectuur – en financiële steun van de Stichting SIM – beschikt de EBN nu over een fraai vormgegeven website, met veel actuele informatie en interessante links. Dat vergroot onze mogelijkheden om te communiceren met geïnteresseerde burgers en versterkt ook onze wervingskracht.

Een tweede belangrijke vernieuwing betreft het secretariaat. Wij zijn heel blij dat Christine Snoeks-Bakker ons een aantal uren vanuit het Theehuis van Instituut Clingendael gaat ondersteunen (zie voor ons nieuwe postadres het colofon). Zij zal ook de ledenadministratie gaan verzorgen. Christine is al jaren een zeer gewaardeerde Office Manager van het NGIZ. Die combinatie van functies zal ongetwijfeld de samenwerking tussen de beide organisaties ten goede komen.

De redactie is blij u aan het begin van het nieuwe politieke seizoen een omvangrijke en zeer gevarieerde nieuwsbrief te kunnen aanbieden. Diverse leden hebben daaraan een zeer gewaardeerde bijdrage geleverd.

Deze herfst staat in het teken van twintig jaar Val van de Muur. In deze nieuwsbrief treft u een aantal aankondigingen van bijeenkomsten rond dit thema aan. De Berlijnse Muur viel op 9 november 1989. Op 9 november as. zal de EBN in samenwerking met de Haagse Hogeschool en EUNIC (het netwerk van cultuurinstututen van de EU-lidstaten in Nederland) een debat organiseren. Aan de val van de Muur ging vooraf, in september van dat jaar, de vorming van de eerste post-communistische regering in Polen. In deze nieuwsbrief kunt u het eerste deel lezen van een interview met de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken van Polen, Skubiszewski, over de uitdaging om een eigen buitenlands beleid te gaan voeren.

In het afgelopen jaar is in deze nieuwsbrief een levendige discussie gevoerd over een Canon van de Europese integratie. In deze aflevering een poging om de belangrijkste uitkomsten op een rij te zetten (of liever gezegd: in een overzichtelijk schema te vatten).

Voor de toekomst van de Europese integratie is uiteraard de uitkomst van het Ierse referendum op 2 oktober as. van groot belang. Met de aanvaarding van het Verdrag van Lissabon kan de aandacht weer verschuiven naar niet-institutionele kwesties: de grote uitdagingen waarvoor Europa staat op bijvoorbeeld economisch, sociaal en ecologisch vlak. Kortom: van het Verdrag van Lissabon naar een nieuwe Lissabon-strategie!

EBN INTERNATIONAAL

Valencia: Europese beweging organiseert toptoverleg met zuiderburen

De internationale Europese Beweging organiseert op 19, 20 en 21 november in de Spaanse havenstad Valencia als Zuid-Noord dialoog rond de Middellandse Zee een congres met onderwijs en migratie als hoofdthema's.

De openingszitting op hoog niveau wordt op de tweede dag gevolgd door een plenaire zitting in Valencia en workshops in Valencia, Javea en Alicante, waarbij door de deelnemers uit de landen rond de Middellandse Zee ook speciale aandacht wordt gegeven aan de rol van civil society en lokale besturen. Op de derde dag volgen politieke debatten op hoog niveau over de beide onderwerpen. Verwacht wordt dat leden van de Europese Commissie en ministers uit Algerije, Egypte, Marokko, Spanje en Tunesië aan deze debatten zullen deelnemen.

Leden en aangesloten organisaties van de EBN kunnen voor informatie en deelname aan het congres contact opnemen met Charles Kleiner Mann, European Movement international Secretariat in Brussel, tel 0032 2 508 30 87, of per email: c.kleiner mann@europeanmovement.nl. Nadere gegevens kunt u spoedig vinden op <http://www.europeanmovement.eu>.

Jonge Portugees leidt internationaal secretariaat

Nu onze landgenoot Henrik Kröner, na zeven en een half jaar leiding te hebben gegeven aan het internationaal secretariaat van de Europese Beweging in Brussel de tijd gekomen achtte om zijn taak over te dragen aan een nieuwe generatie, heeft een selectie uit meer dan zeventig sollicitanten geleid tot de aanstelling van Diogo Pinto als nieuwe secretaris generaal van de EMI.

Diogo Pinto is 34 jaar en was de afgelopen vier jaar secretaris generaal van het ook in Brussel gevestigde European Youth Forum, de koepel die de jeugd- en jongerenorganisaties uit de landen van de Europese Unie vertegenwoordigt bij de Europese instellingen. Daarvoor werkte hij in Lissabon voor Intercultura en voor de Portugese nationale Jeugdgraad. In 1998 was hij een van de organisatoren van het Wereldjeugdfestival

waarvoor meer dan 7000 deelnemers uit 142 landen naar Portugal kwamen. Aan de Universiteit van Lissabon studeerde hij sociologie.

Voor het eerst sinds de internationale Europese Beweging met het Congres van Europa 1988 in Den Haag uit een zware crisis wist te komen, kon naar de functie van secretaris-generaal als volledig betaalde full time taak worden gesolliciteerd. Dit was de kroon op het werk van de met veel lof uitgezwaaid Henrik Kröner die erin slaagde om geleidelijk een professioneel en flexibel secretariaat op te bouwen dat een brede waaier van activiteiten ondersteunt. Bij zijn afscheid gekozen tot lid van het bestuur blijft hij aan het internationale Europese werk verbonden.

Bob Molenaar

A NEW VOICE FOR THE LISBON TREATY

Onder de naam 'Europe for Ireland' heeft een groep Ieren woonachtig in Brussel het initiatief genomen om de 'Ja' campagne voor het Iers referendum, dat op 2 oktober aanstaande wordt gehouden te steunen.

Volgens voorzitter Kevin Keydon kan 'Europe for Ireland', middels ervaringen van diverse Ieren die actief zijn bij de Europese instituties, NGO's en private actoren in Brussel -en aldus op de hoogte zijn van het reilen en zeilen van de EU- een unieke bijdrage leveren aan het debat over het Verdrag van Lissabon.

Doel van het initiatief is om Ieren in Brussel en de rest van Europa te mobiliseren ter ondersteuning van de 'Ja' campagne. Meer informatie over dit initiatief kunt u vinden op de website <http://europeforireland.eu>.

NIEUW NETWERK: HYPE (Hartman Young Professionals for Europe)

Op vrijdag 11 september wordt een nieuw initiatief, HYPE genaamd, gelanceerd. HYPE is een netwerk voor ambitieuze jonge professionals met hart voor Europa. Het netwerk biedt aan medewerkers van gemeenten, provincies, het Rijk en onderzoeksinstituten de mogelijkheid om hun talent en kennis over Europa gedurende twee jaar te verdiepen en tegelijkertijd hun eigen organisatie te versterken. HYPE is ontstaan uit de wens om Nederland in Europa sterker te maken en Europa beter te verankeren bij overheden in Nederland. HYPE wordt mogelijk gemaakt door de Stichting Fonds Hartman, die ook de Hartman Studiekring financiert.

Voor meer informatie over HYPE en over de mogelijkheden om je aan te melden, verwijzen we naar de website www.hypenetwerk.eu (vanaf 11 september beschikbaar).

LEZINGEN EN DEBATTEN

EUNIC debatten

EUNIC (European Union National Institutes for Culture) is het internationale netwerk van de nationale cultuurinstututen. Het hoofdkantoor van EUNIC bevindt zich in Brussel.

EUNIC Netherlands vertegenwoordigt de nationale cultuurinstututen in Nederland en versterkt de reikwijdte van deze organisaties, onder andere door het aanjagen van gezamenlijke projecten en het onderhouden van een internationaal netwerk.

In oktober organiseert EUNIC Netherlands twee debatten:

Economic Lessons of 1989

Economische malaise lag aan de basis van de ineensstorting van het communisme. Na de revoluties van 1989 waren in Midden- en Oost-Europa de verwachtingen wat betreft economische bloei torenhoog. Wat is de balans van 20 jaar economische transformatie? In hoeverre zijn de recepten van westerse neoliberale economen succesvol geweest? En hoe zaligmakend is dat model nog, tegen de achtergrond van de huidige wereldwijde crisis? Valt er, nu de roep om beteugeling van het ongebreidelde kapitalisme weer luid klinkt, iets te leren van de ervaringen van de socialistische planeconomieën en de marxistische ideologie waar die op stoelde?

Journalism in Communist Central Europe

Persvrijheid en communisme zijn nooit goed samengegaan. Voor 1989 gebruikten de communistische regimes in Midden-Europa de media vooral om hun beleid uit te dragen en te rechtvaardigen. Kritische en onafhankelijke journalistiek was niet mogelijk. Toch was de greep van partij en staat op de berichtgeving nooit volledig: inventieve journalisten wisten af en toe mazen in de netten van de censuur te vinden, oppositiebladen en westerse verslaggevers brachten nieuws dat in de officiële pers niet te vinden was. Hoe gingen zij te werk? Op deze avond gaan een Nederlandse correspondent, een Tsjechische dissident en een Oost-Duitse journaliste uit die tijd met elkaar in gesprek over de grenzen van journalistiek achter het IJzeren Gordijn.

Voor meer informatie over deze debatten kunt u terecht op de website: <http://www.eunic-netherlands.eu>.

Lezingen NGIZ

Het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken (NGIZ) organiseert in oktober twee interessante lezingen.

Eerste Van Bylandtlesing 'Hervormingen in het stelsel van internationale samenwerking wat is wenselijk, wat is mogelijk?'

Op **woensdag 7 oktober** vindt de eerste Van Bylandtlesing over de toekomst van de internationale organisaties getiteld 'Hervormingen in het stelsel van internationale samenwerking: wat is wenselijk, wat is mogelijk?' plaats. Tijdens deze lezing spreekt oud-minister van Buitenlandse Zaken dr. Bernard Bot over de structuur van de mondiale samenwerking. Vrijwel niemand betwist dat het stelsel van *global governance* aan een grondige herziening toe is. De zeggenschap daarin van opkomende landen als China en India blijft ver achter bij hun feitelijk economisch gewicht. Pogingen om bijvoorbeeld de samenstelling van de VN-Veiligheidsraad meer in overeenstemming te brengen met de gewijzigde krachtsverhoudingen in de wereld lijken op een dood spoor te zijn geraakt. IMF en Wereldbank zijn op zoek naar een nieuwe missie. In feite geldt dat ook voor de NAVO, die onlangs heeft besloten tot opstelling van een nieuw Strategisch Concept.

In de schaduw van de formele organisaties zijn allerlei informele overleggroepen ontstaan (zoals de G-8 en de G-20),. Verder is niet duidelijk wat de meest geschikte fora zijn om nieuwe vraagstukken als waterschaarste, energieschaarste en voedselcrisis tot een oplossing te brengen. Veel moeilijker dan aan te geven wat de tekortkomingen in het huidige stelsel zijn, is echter het aanduiden van hervormingen die kunnen rekenen op voldoende steun onder de landen wier instemming vereist is.

U kunt zich aanmelden door een email te sturen naar Christine Snoeks ngiz@clingendael.nl onder vermelding van Lezing Ben Bot. De ontvangst is om 16.30. De locatie is nog niet bekend.

De Westelijke Balkan: een vastgelopen regio?

Op **vrijdag 9 oktober** organiseert NGIZ Utrecht een lunchlesing waar dhr. Cees Roels, Plv. directeur Directie Zuid-Europa en Oost-Europa * Uitvoering Matra (DZO) een lezing heeft over 'De Westelijke Balkan: een vastgelopen regio?'

De lunchlesing vindt plaats van 12.15 tot 14.00 uur in Huize Molenaar aan de Korte Nieuwstraat 6 te Utrecht, de kosten bedragen 15 euro p.p. U kunt zich aanmelden door een email te sturen naar ngizutrecht@clingendael.nl.

Boekpresentatie "IJzeren deuren- Zes families tussen Oost -en West Europa

Op **dinsdag 29 september** presenteert Annemieke Hendriks haar boek 'IJzeren deuren-zes families tussen Oost- en West Europa. In dit boek volgt de schrijfster zes families in Europa's brede midden, die door hun samenstelling 'tussen

Oost en West' leven, zoals een Pools-Nederlandse familie in het voormalig Duitse Neder-Silezië en een Hongaars-Duitse familie in Pécs/Berlijn. Deze gemengde families zijn pioniers in een Europa dat telkens weer struikelt over de historische gevoeligheden van de nationale staten- zoals de Nederlands- Duitse verhoudingen ook ooit gevoelig lagen.

Tijdens de presentatie discussiëren het Duits-Nederlandse echtpaar Kathinka Dittrich, oud-directeur van het Goethe-Instituut Amsterdam en Koos van Weringh, oud-leraar criminologie en publicist, over bovenstaand thema met de auteur en een hoofdpersoon in haar boek, o.l.v. Hans Verbeek, politiek verslaggever bij BNR nieuwsradio, oud-Berlijn correspondent en oud-voorzitter van de vereniging van buitenlandse journalisten in Berlijn.

De presentatie vindt plaats in het **Duitsland Instituut** te Amsterdam, aan de Prins Hendrikkade 189 b en begint om 20.00 uur. U kunt zich voor 26 september aanmelden door een email te sturen naar aanmelding@dia.uva.nl, o.v.v. Annemieke Hendriks.

EUROPESE BURGERRAADPLEGING 'DE ECONOMISCHE EN SOCIALE TOEKOMST VAN EUROPA'

Na 6 maanden van intensief debat hebben 150 burgers uit alle Europese lidstaten (in totaal 1600 Europeanen) aanbevelingen geformuleerd over de economische en sociale toekomst van Europa. Vijftien aanbevelingen zijn tijdens de European Citizens' Summit in mei van dit jaar aangeboden aan Europese politieke leiders. De vijftien aanbevelingen kunt u vinden op de website <http://www.european-citizens-consultations.eu>. Op deze website vindt u tevens een forum waar u uw commentaar en reacties op deze aanbevelingen kunt achterlaten.

WIE NEEMT DE FAKKEL OVER?

Michael Zeeman (1958-2009): Europa als 'lebendiges Denken'

'Het kan niet vaak genoeg gezegd worden: Europa is op zijn hoogtepunt wanneer het gemist wordt of wanneer het bedreigd wordt, Europa is een broze vorm van missen... Waar het mij nu om gaat, is dat de verbeelding van Europa niet gebaat is bij abstracties, maar bij concrete herinneringen en ambities, bij specifieke, welomschreven dromen en verlangens.' Zinnen uit de keynote speech die de onlangs overleden schrijver, essayist en criticus Michael Zeeman uitsprak in mei 2007, bij de opening van het festival EuroPlaza, Europa een web van

verhalen. Hij was daar volledig op zijn plaats. Want 'lebendiges Denken': levend, hardop denken, buiten de perken van het comfort, kenmerkte hem ten voeten uit. Met zijn voortijdige dood is Nederland één van de meest geëngageerde publieke denkers over Europa en de wereld ontvallen.

Er is in reactie op Zeeman's overlijden veel gezegd en geschreven over zijn jeugd als oudste zoon in een streng domineesgezin, zijn vroege passie voor literatuur, lectuur en geschrift, zijn werkzaamheden als journalist en literair criticus, zijn magistrale boekenverzameling. Literaire vrienden maakten gewag van de eerste verkenningen van Zeeman's eigen schrijverschap in zijn bekroonde dichtbundel *Beeldenstorm* (1991), zijn rijpere bundel *Verhoudingen* (1995), de verhalenbundel *De Verduistering* (1995) en spraakmakende essays als *God zij met ons* (1997). Velen memoreren daarnaast zijn optreden in een van de schaarse volwassen literaire talkshows die de Nederlandse televisie heeft voortgebracht: de serie 'Zeeman met boeken' die de VPRO tussen 1996 en 2002 uitzond. Of herinneren zich de honderden culturele conferenties en debatten die hij sedertdien leidde of begeleidde. Voor de Europese Beweging trad hij nog op in het Congres van Den Haag/Bouwplaats Europa in mei 2008, waar hij in gesprek met drie Europese studenten en Jean-Pierre Gouzy sprak over de beelden, ambities en toekomstdromen van Europeanen van meerdere generaties.

Wat in het oog sprong, was – onder alle ironie en spot – zijn grote gevoel van urgentie. Of het nu 't internationale literatuurfestival De Winternachten was, waarbij hij bijna sedert aanvang nauw was betrokken, of het internationale project A Soul for Europe: wie Zeeman in die verbanden tegenkwam werd getroffen door de *Sturm und Drang* waarmee hij de kern van de zaak wilde opzoeken, de voortdurende referentie naar historische en culturele bronnen – van verwarring en verandering- en door de gretigheid waarmee hij mensen uitdaagde verder te gaan dan hun eerdere clichés. Zelf een gedreven 'man of letters', bewonderde hij schrijvers als Philip Roth die radicaal voor hun schrijverschap hadden gekozen. In zijn literair kritische werk volgde hij daarnaast met voorkeur auteurs die op culturele breukvlakken functioneerden: VS Naipaul, Orhan Pamuk, Jaan Kross. Hij was wars van labbekakigheid en halfzachte redeneringen, zocht de scherpte.

Zo was ook zijn blik op Europa niet statisch, maar organisch. Hij was met recht en rede een 'kind van Europa'. Hij schreef over Europa als een continent getekend door grote historische en culturele diversiteit, bron van altijd verschillende geschiedenissen, als voortdurende confrontatie. Die moest niet worden vermeden, de diversiteit niet worden weggepoetst, want 'het is altijd de confrontatie die de verbeelding in werking zet.'

Voor de verdere werking van die verbeelding was dan wel nodig wat bronnen te kennen. Hij stoorde zich wezenloos aan de marginalisering en verwatering van het literaire en historische onderwijs in Nederland.

Sedert zijn vertrek uit Nederland naar Rome als correspondent voor de Volkskrant won de Europese (en mondiale) culturele dimensie van zijn werk aan gewicht en werd ook politieker. Steeds meer mengde hij zich in politieke fora, in Brussel en andere Europese hoofdsteden, en schreef veelvuldig voor Europese media. Zijn cultuurpolitieke agenda richtte zich steeds dieper op de noodzaak van scherpere verbeeldingskracht voor Europa (en de wereld), het mobiliseren van nieuwe verbeeldingskracht voor de toekomst. Hij keek daarbij allereerst kritisch naar de culturele arena en met name die van de literatuur. 'De Europese na-oorlogse verbeeldingsgeschiedenis bestaat uit voetnoten bij Auschwitz,' zo stelde hij in eerdergenoemde lezing in 2007. 'En zo er al van autonome verbeeldingskracht sprake is, dan richtte die zich, van de *nouveau roman* tot het post-modernisme, juist op het in twijfel trekken van de autonomie van de verbeeldingskracht, en niet op het ontwerp van een nieuwe, op de toekomst gerichte verbeelding voor de wereld waarin kunstenaars en publiek leven... wie in de moderne Europese literatuur op zoek gaat naar verwantschappen vindt reacties, vindt verwerkingsdiscipline – geen utopisme, geen toekomstontwerp.'

In de beeldende kunsten en muziek werd zijns inziens al eerder duidelijk dat het anders kon: 'Over de nationale scholen, presentaties en appreciaties heen, heeft zich een maaswerk ontwikkeld van internationale uitwisseling, vooral in Europees verband, en daaraan is een even ongebonden vertoog ontsprongen. Musici en beeldend kunstenaars hebben altijd gereisd, omdat zij niet gebonden zijn aan de taal van hun land – al wil ik de binding met een vormtaal geenszins bagatelliseren. Maar vandaag zijn zij van dat reizen afhankelijk geworden. In de festivals en de biënnales van het continent ontvouwt zich een veel grotere samenhang dan die waartoe welke Eurotop ooit in staat is gebleken.'

Zeeman spoorde daarnaast ook buiten het veld van literatoren en kunstenaars iedereen aan actief te werken aan die nieuwe verbeelding: 'Wie zich louter afhankelijk maakt van een herinneringscultuur en een op gemis geïnspireerde verbeelding, zal stelselmatig achter de feiten aan lopen.' Dat vergt dan wel grote inspanningen, om die plekken waar verbeelding de ruimte krijgt te kweken en te koesteren. Zeeman was dan ook steeds een warm pleitbezorger van de culturele vrijplaatsen die het nieuwe Europa zouden kunnen helpen stutten. Het was uit een diepe liefde voor dat Europa van de verbeelding (dat zich op tal van plekken aandiente), dat hij Europese politici en

beleidsmensen in de Europese instituties vol op de huid zat. Hij hekelde in zijn wekelijkse columns – zoals nog in april jl. – 'de dodelijke landerigheid' waarmee een deel van de beroeps Europeanen hun stiel waarnam. 'Zij moet het spiegelbeeld zijn van het enthousiasme waarmee de Europese samenwerking ooit begonnen is, ruim een halve eeuw terug. Van de kleine groep mensen die daarmee in de weer was, heeft zowat iedereen later zijn memoires gepubliceerd; al die autobiografische documentatie dampst van de energie, het plezier en de ambitie. Daar is niets meer van over. Integendeel. Europolitics zijn veelal verbeten zelfverdedigers, hun ambtenaren ontgoochelde langparkeerders in Brussel of Straatsburg. In het beste geval tref je onder de politici geharde sceptici, die zichzelf als vooruitgeschoven posten van de nationale politiek van hun land beschouwen – of meewarige dromers, die vertellen over alle oorlogen die hun voorgangers hebben weten te voorkomen. ' Hij vond het onverteerbaar, dat juist de mensen die ervoor aangesteld waren, zo weinig geestkracht aan de dag legden. Dat was niet het Europa dat deze eeuw van mondiale bewegingen zou kunnen inspireren.

Ik heb Michael Zeeman goed gekend en beschouw dat als een voorrecht. Nu hij het strijdtoneel heeft verlaten spookt er al dagen maar één vraag door mijn hoofd. Wie nemen de fakkel over? Wie gaan verder het gevecht aan met de middelmatigheid, de vormeloosheid, de brutalisering en de benepen politiek? Wie staan er op om te werken aan een Europese verbeelding, die dit continent en de wereld ten goede komt? Want een ding is zeker: dat is hoognodig.

Godelieve van Heteren

TATJANA BRANDL: JONGERENAMBASSADEUR VAN EUROPESE ZAKEN BIJ DE GEMEENTE DEN HAAG

Sinds 2006 heeft de gemeente Den Haag jongerenambassadeurs. Zij zijn voor jongeren in de stad het vaste aanspreekpunt voor onderwerpen die jongeren aangaan en ze adviseren de gemeente Den Haag.

Toen Tatjana Brandl, een ambitieuze HEBO studente Europese Studies aan de Haagse Hogeschool, in 2008 solliciteerde naar een positie als jongerenambassadeur, leek de nog te creëren positie als jongerenambassadeur van Europese Zaken haar wel wat.

Inmiddels vergadert Tatjana alweer bijna een jaar wekelijks, samen met de 14 andere jongerenambassadeurs, in het stadhuis van Den Haag, en adviseert ze beleidsmedewerkers van de gemeente over beleidsdocumenten die met jongeren te maken hebben.

De ambitie om meer te doen met Europa, ontstond na een studieperiode in Oost-Duitsland. “Je komt heel zelfverzekerd terug na een half jaar alleen in een andere omgeving, met een andere cultuur en onbekende mensen.” De belangrijkste boodschap die Tatjana als jongerenambassadeur van Europese Zaken aan jongeren in de gemeente Den Haag wil meegeven is dan ook “Maak kennis met het buitenland! Er is meer dan je eigen wijk of stad. Europa is er ook nog!”

Haar eerste jaar als Jongerenambassadeur stond in het teken van het kennismaken met verschillende organisaties die zich actief bezig houden met Europa, zoals de werkgroep Europa van de Nationale Jeugdraad, de vertegenwoordiging van de Europese Commissie en het Europees Parlement in Nederland, het Bureau Internationale Zaken (BIZ) en de EBN. Tevens mocht ze een bijdrage leveren aan de activiteiten in aanloop naar de verkiezingen voor het Europees Parlement op 4 juni jongstleden. Als jongerenambassadeur van Europese Zaken leidde Tatjana bijvoorbeeld een EU debat aan de Hogeschool Inholland en schreef ze een bijdrage voor de speciale editie van de Europa Krant van het BIZ van de gemeente Den Haag. “Het leuke van jongerenambassadeur zijn is dat je op heel veel plaatsen komt, heel veel mensen ontmoet en unieke dingen mag doen, zoals het presenteren van een wekelijks radioprogramma *Jouw! Den Haag* dat elke zondagmiddag te horen is op FunX.”

Het afgelopen jaar heeft Tatjana ontdekt dat het heel moeilijk is om Europa uit te leggen, helemaal aan jongeren van 12 tot 16 jaar. Jongeren vinden Europa niet interessant, het moet leuker en aansprekender gemaakt worden. Als je jongeren wilt bereiken is het heel belangrijk dat je concreet bent. Door voorbeelden te gebruiken die jongeren aanspreken zoals “Europa is overal ook in de kleding die je draagt en het mobieltje dat je dagelijks gebruikt”, gaan jongeren beseffen dat Europa belangrijk is! De Europese regels zijn niet interessant voor jongeren. Ze hoeven deze ook niet te kennen, ze moeten zich wel beseffen dat Europa belangrijk is. Daarbij komt dat jongeren die iets aan jongeren uitleggen eerder serieus genomen worden. Het is overigens jammer om te ervaren dat veel jongeren helemaal niet geïnteresseerd zijn in thema’s zoals Europa; ze zijn druk met school, uitgaan en hun vrienden.

Het is Tatjana tevens opgevallen dat WO en HBO studenten een beroep kunnen doen op diverse beurzen (o.a. Leonardo en Erasmus) om ervaring op te doen in het buitenland, maar over de mogelijkheden voor MBO studenten is veel minder bekend. Ook is er bijna geen lesmateriaal beschikbaar voor MBO scholen. Tatjana heeft dan ook het plan om lesmateriaal samen te stellen voor MBO scholen en in overleg

met de gemeente contacten te leggen om les te gaan geven op juist deze scholen. “Ik ben zelf ook jong en kan dan ook goed bepalen wat wel en niet interessant is. Op deze manier kan ik erachter komen of jongeren al dan niet geïnteresseerd zijn. Vervolgens kan ik deze informatie weer doorgeven aan de gemeente Den Haag. Zelf lesgeven biedt me inzicht in hoe scholieren en leraren op het MBO omgaan met het onderwerp Europa.”

Gera Arts

CANON VAN DE EUROPESE INTEGRATIE

In het afgelopen jaar heeft in de kolommen van de nieuwsbrief een levendig debat plaatsgevonden over de onderwerpen die in een canon van de Europese integratie een plek zouden moeten krijgen. Deze bijdrage is bedoeld als een voorlopige afronding van de discussie. Voorlopig in de wetenschap dat geschiedschrijving een discussie zonder einde is, en dat dit wel in het bijzonder geldt voor het onvoltooide Europese project. Een meer uitgebreide versie van dit artikel verschijnt binnenkort in de *Internationale Spectator*.

Belang van een Europese canon

Een Europese canon kan een belangrijk hulpmiddel zijn om Europa een steviger plek in het Nederlandse onderwijs te bezorgen. Meer dan dat: een discussie over de vensters die er wel en niet in zouden passen kan het maatschappelijke en politieke debat over het wezen van de Europese integratie en de betrokkenheid en belangen van Nederland daarbij verbreden en verlevendigen. Daarbij zijn relevante vragen aan de orde, zoals: Wat bindt ons Europeanen? Hoe verhoudt het idee van Europees burgerschap zich tot een nationale identiteit? En wat voegt Europa (reëel en potentieel) toe aan de lidstaten?

Nogal wat Nederlanders beschouwen Europese integratie als iets dat van buitenaf over ons heen is gekomen. Het kan dus geen kwaad om de vooraanstaande bijdrage van bepaalde landgenoten aan de ontwikkeling van Europa nog eens te belichten. Bij het opstellen van een canon van de Europese integratie zou men echter ook oog moeten hebben voor betekenisvolle verschillen tussen de inmiddels 27 lidstaten die de ‘geografie van het verleden’ heeft aangebracht. Om te beginnen hebben niet meer dan zes lidstaten de hele wordingsgeschiedenis van de Europese Unie mede vormgegeven. De overige 21 zijn onderweg, ergens tussen 1973 en 2007, ‘ingestapt’. Maar dit punt is in het bijzonder van belang voor de tien nieuwe lidstaten in Midden- en Oost-Europa die tot 1989 volledig waren afgesloten van het Europese integratieproces.

Staten, Burgers en Kantoren

Het debat begint pas echt als het gaat om de inhoud. Welke gebeurtenissen, hoogte- en dieptepunten, thema's en namen komen er in, en welke laten we weg? Een Canon van de Europese integratie zal wat ons betreft de drie vertogen moeten dekken die Luuk van Middelaar onderscheidt in zijn prachtige proefschrift *De passage naar Europa – Geschiedenis van een begin*: het Europa van de Staten, dat van de Burgers en dat van de Kantoren.

In verschillende bijdragen in de nieuwsbrief werd vooral aandacht gevraagd voor het Europa van de burgers. De Europese Unie is nadrukkelijk een Unie van burgers en lidstaten. De Verdragen kennen aan burgers van de Unie bepaalde rechten toe. En uiteindelijk bepalen de burgers van (lidstaten van) de Unie het politieke en maatschappelijk draagvlak voor voortgaande integratie en samenwerking. Op gezette tijden hebben groepen burgers en het bedrijfsleven belangrijke impulsen aan het integratieproces gegeven. De Pan-Europese beweging, met als belangrijkste vertegenwoordiger *Richard Coudenhove-Kalergi* (1894 – 1972) ontwikkelde al ruim voor de Tweede Wereldoorlog plannen voor een gemeenschappelijke Europese munt, voor het opheffen van landsgrenzen en de invoering van één Europees paspoort, een Europese vlag en volkslied, een gemeenschappelijk leger en gemeenschappelijke rechtspraak. Staatslieden als Churchill en Adenauer hebben zich mede door zijn denkbeelden laten inspireren. Bijna alles waarmee de huidige EU zich dagelijks bezig houdt, is bij Coudenhove-Kalergi en zijn beweging terug te vinden, inclusief de discussie over het lidmaatschap van Turkije.

Wat de bescherming van mensenrechten betreft heeft Europa (met inbegrip van de Raad van Europa en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens) een lange traditie hoog te houden. Deze dimensie mag in een Europese canon dan ook niet ontbreken. Indachtig de gruwelijke ervaringen van de Tweede Wereldoorlog pleitte het Congres van de Europese Beweging in Den Haag al in 1948 voor een Hof dat op de naleving van mensenrechten zou toezien. De Raad van Europa heeft die taak opgepakt en in 1950 kwam het Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) tot stand. Uniek in de wereld is dat elke burger en elke vreemdeling die rechtmatig in Europa verblijft, zich direct op het EVRM kan beroepen. Daarbij gaat het inmiddels om 47 staten en meer dan 800 miljoen mensen! De respectering van mensenrechten is ook neergeslagen in de Slotakte van de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE); deze heeft andersdenkenden achter het IJzeren Gordijn een zekere mate van rugdekking geboden. Max van der Stoep heeft door de jaren heen in verschillende hoedanigheden voor de bescherming van de mensenrechten in Zuid- en Oost-Europa op de bres gestaan.

De Muur is vooral gevallen door maatschappelijke druk van binnenuit – van de onafhankelijke vakbond/kiesvereniging Solidariteit in Polen, van de massaal demonstrerende burgers in Leipzig, van de Oost Duitsers die via de buurlanden (Hongarije: de pan-europese picknick) de mazen van het IJzeren Gordijn vonden.

<i>Periode</i>	<i>Europa van Burgers</i>	<i>Europa van Staten</i>	<i>Europa van Kantoren</i>
voor 1950	Pan-Europese beweging Europese Beweging	Benelux Marshall-plan en OEEC	Raad van Europa: EVRM
1950 - 1989	Actiecomité Monnet CVSE/mensenrechten in Europa Directe verkiezing EP Opkomst Solidariteit	Schuman-verklaring Verdrag van Rome Lege stoel / Compromis van Luxemburg Europese Politieke Samenwerking (EPS) Europese Raad Europese Acte "I want my money back" <i>Van 6 naar 12 lidstaten</i>	Hoge Autoriteit EGKS Rechtstreekse werking en voorrang EG-recht Gemeenschappelijk landbouwbeleid Stagnatie van de integratie Europa '92: interne markt
1989 – heden	Val van de Muur Handvest van de grondrechten Invoering burgerschap Unie 'Nee' tegen grondwettelijk Verdrag	Tweedeling van Europa doorbroken Europa-akkoorden Toetreding lidstaten uit Centraal- en Oost-Europa Open methode van coördinatie (Lissabon-strategie) <i>Van 12 naar 27 lidstaten</i>	EMU Cohesiebeleid Verdieping en verbreding van de integratie gecombineerd met uitbreiding

Ordering in tien vensters

De vensters van de Canon zouden zicht moeten bieden op de belangrijkste dimensies en keerpunten van het integratieproces, met aandacht voor verdieping, verbreding én uitbreiding. Tot de belangrijke dimensies behoren de EU als waardengemeenschap, als rechtsgemeenschap, als politieke gemeenschap en als economische gemeenschap (inclusief bescherming van consumenten, werknemers en milieu). Wat de keerpunten betreft springen er ons inziens twee uit. Het eerste is 1950/1951: het Schuman-plan en de stichting van de EGKS. Het tweede betreft 1989, wanneer afscheid wordt genomen van de erfenis van Stalin en de naoorlogse deling van Europa wordt doorbroken. Wanneer de hoogte- en dieptepunten in het interstatelijke verkeer worden aangevuld met belangrijke ontwikkelingen in het Europa van de Burgers en dat van de Kantoren, wordt de Canon natuurlijk een stuk langer. Het onderstaande schema – dat zo ongeveer de bijdragen aan de EBN-discussie weerspiegelt – bevat in totaal zo'n dertig gebeurtenissen. Door een onderverdeling in drie perioden (voorgeschiedenis; 1950-1989; 1989-heden) en in drie vertogen (van Burgers, Staten en Kantoren) als ordeningsprincipe te hanteren, laten deze gebeurtenissen zich groeperen in een negental vensters. Het tiende venster biedt zicht op de toekomst van de Europese integratie. Het is aan huidige en volgende generaties om aan die toekomst vorm en inhoud te geven.

Marko Bos en Mendeltje van Keulen

NEDERLAND EN EUROPA

Hoe verhoudt het Nationaal Historisch Museum tot Europa?

Een interviewer vraagt mij wat ik vind van een Nationaal Historisch Museum. Afgezien van de vraag of hiermee een politiek-historisch of een cultuur-historisch museum bedoeld wordt, wat verschillende antwoorden meebrengt, is er een andere vraag van belang: Gaat het om een nationaal museum dat zich afzet tegen Europa of om een museum dat zich met Europa verbindt?

Een museum dat zich afzet tegen Europa heeft zowel een inactuele als een actuele kant. Wie zich afzet tegen Europa omdat hij terug wil naar het verleden, uit nostalgie, uit atavistische sentimenten, had beter in de vroege negentiende eeuw geboren kunnen zijn. De nationale identiteit die toen wind in de zeilen had, leidde toen overall tot iets als nationale musea. Deze musea hadden vooral als bedoeling een geloof te wekken in de politieke lotsverbondenheid met de staat waartoe een inwoner behoorde. 'Europa werd gezien als de buitenwereld, die in verschillende vormen

(Fransen, Duitsers, etc) voor de eigen natie bedreigend kon zijn. In zulke musea werden overwinningen van de staat gevierd, nederlagen betreurd, het zichzelf zijn van de landgenoten en het anders zijn dan de anderen benadrukt.

Deze benadering is misschien voor grote en bedreigde naties als de Russische nog steeds aan de orde, voor de hedendaagse burger van de meeste Europese landen problematisch. De ervaring van de Europese burger is die van mobiliteit en de relativering van grenzen. Van contact met anderen op een moderne wijze, bij voorbeeld als gevolg van migratie. Wie van de Nederlanders zal zich herkennen in een Nationaal Historisch Museum dat de aanwezigheid van burgers met een allochtone herkomst uitsluit? Joden, Hugenoten, Indische Nederlanders, Surinamers en Antillianen, de kinderen van Turken en Marokkanen? Wat voor een Nationaal Historisch Museum zou dat zijn? Een museum van niet meer dan een deel van de geschiedenis voor een deel van de bevolking.

Een meer hedendaagse motivatie om zich af te zetten tegen Europa uit naam van het nationale staatsgevoel, ligt in het verzet tegen "Brussel". Het is het gevoel dat veel te veel door anderen, ergens anders, over het lot van het Nederlandse volk besloten wordt. Een dergelijk museum zou de zelfstandigheid van Nederland tegenover Brussel als leidraad hebben. De fiere afscheiding van Spaanse bemoeienis, het trotse verzet tegen Franse en Duitse bezettingen, de onwenselijkheid van samengaan met de Belgen, de wapenfeiten van Zalm, het nee tegen het grondwettelijk verdrag. Hoewel een zeker populistisch appèl aan dit concept niet kan worden ontzegd, heeft het één gebrek, een tekort aan intelligentie. De nationale geschiedenis moet worden vervalst (kloppend gemaakt) en bovendien worden weggemoffeld dat een belangrijk deel van de Nederlanders helemaal niet zo negatief staat tegenover Europese samenwerking. Bovendien kan het - voor een natie die grotendeels leeft van het buitenland, via handel en transport - niet voordelig zijn publiekelijk animositeit te etaleren tegen een Europa waarvan het profijt trekt. Commercieel opportunisme kan de Nederlander niet worden ontzegd, en het is maar de vraag of eventuele populistische instincten het zullen winnen van het welbegrepen eigenbelang. Ook dit nationale museum zou maar een deel van de bevolking tot publiek hebben.

Het alternatief is een museum dat zich met Europa verbindt. De leidraad van zo een museum zou zijn, de zelfstandige bijdrage van Nederland aan de geschiedenis van Europa te tonen. Hoewel deze bijdrage overschat kan worden, valt zij gemakkelijk te onderschatten. De invloed van Nederland als historische factor in Europa is niet minder dan die van de Republiek van Venetië. En

zeker modernier door de mondiale rol van de Nederlandse scheepvaart, handel, multinationals (vanaf de VOC). Als middelgroot lid van het concert van Europese naties heeft Nederland aan de Europese eenwording bijgedragen. De politieke bijdrage van Nederland aan de gedachtevorming in Europa valt niet te verwaarlozen, van de 'glorious revolution' van Willem III tot de onafhankelijkheidsverklaring van de VS.

Vanuit het perspectief van welbegrepen eigenbelang kan het museum dat de bijdrage van Nederland aan Europa voorop stelt bogen op belangstelling van Europese buitenlanders, maar ook van Amerikanen, Russen, Japanners. Vanuit Brussel zal het gezien worden als een voorbeeld van een nieuw nationaal museum in Europa. Ik maakte een onderscheid tussen een politiek en een cultuurhistorisch nationaal museum. Als het de bedoeling zou zijn om ook een nationaal cultuurhistorisch museum te stichten met als roeping, de bijdrage van Nederland aan de Europese cultuur zichtbaar te maken, zou men geen moeite hebben het museum baanbrekend te vullen. Natuurlijk met Europese namen als Erasmus en Spinoza, om van de Nederlandse schilderkunst niet eens te reppen.

Eerder zou het probleem zijn het zelfstandig Nederlandse karakter van de grote Nederlanders te benadrukken, die immers steeds groot geworden zijn in het kader van Europese culturele bewegingen. Maar dit is een klein probleem tegenover de noodzaak het tegendeel te betogen. Mijn conclusie is, dat het Nationaal Historisch Museum het meeste kans van van slagen heeft als het een museum is van Nederland èn Europa.

Adriaan van der Staay
(auteur Wereldkoers)

Ranking the European stars?

Tijdens de Europese verkiezingscampagne buitelden de politieke partijen over elkaar heen om kiezers te verzekeren dat het Nederlandse belang bij hen in goede handen zou zijn. Inmiddels zijn de 736 nieuwe Europarlementariërs officieel benoemd en zijn, na het nodige interne gekrakeel, de interne functies binnen het Europees Parlement (EP) verdeeld.

Binnen het EP worden aan het begin van een nieuwe termijn allerlei functies verdeeld, die een Europarlementariër in staat stellen boven het maaiveld uit te steken. Er zijn de prestigieuze banen van voorzitter en ondervoorzitter van het Parlement, die de twee grootste partijen onderling verdelen. Zo zal de Pool Jerzy Buzek de komende 2,5 jaar de plenaire vergadering voorzitten. Alle 22 vakcommissies hebben daarnaast een voorzitter en 3 of 4 ondervoorzitters. De verdeling

van deze posten gaat buitengewoon ingewikkeld in z'n werk. Het draait in de eerste plaats om koehandel tussen de zeven groepen (fracties) in het EP.

Nu de functieverdeling bekend is heeft een recente Roemeense studie beoordeeld dat Nederland er maar karig vanaf komt. De Nederlandse Europarlementariërs hebben geen enkel voorzitterschap in de wacht gesleept. Nederland levert ook maar vijf ondervoorzitters (twee van commissies, drie van politieke fracties). Deze aantallen steken mager af wanneer ze worden afgezet tegen de 'score' van EP-ers afkomstig uit andere middelgrote landen, zoals België, Hongarije, Zweden en Oostenrijk. Zulke lijstjes zijn natuurlijk altijd nieuwswaardig - een soort Europese variant op 'ranking the stars'. Het is echter maar zeer de vraag wat de functieverdeling zegt over de invloed van lidstaten in het Europees Parlement.

Nederlanders hoeven zich geen zorgen te maken. Ten eerste zijn de belangrijkste twee parlementaire functies, die van rapporteur en fractiewoordvoerder, niet meegenomen. Vanuit deze functies, die worden verdeeld op het moment dat het EP zich over nieuwe beleidsvoorstellen buigt, kan je echt invloed uitoefenen op de tekst van nieuwe wetten. Ten tweede: het zijn eerst en vooral de Nederlandse ministers - en hun ambtenaren - die tot taak hebben om de Nederlandse belangen te behartigen in de Raad van Ministers. De rol van het Europees Parlement is een andere, namelijk het vinden van een compromis tussen partijpolitieke afwegingen, maatschappelijke belangen en nationale posities. Los van hun functies binnen de interne pikorde, is het vooral van belang hoe actief individuele leden zich opstellen in dat dagelijkse politieke werk. Dat gegeven biedt de Nederlanders alle kansen om hun gebrek aan institutionele positie te compenseren met verbale kracht.

Mirte van den Berge en Mendeltje van Keulen

Deze bijdrage is ingekort voor de nieuwsbrief. Het volledige artikel is beschikbaar via de volgende link: <http://www.clingendael.nl/media/?id=7601>.

DE VAL VAN HET COMMUNISME IN POLEN

Herinneringen van de Poolse minister van Buitenlandse Zaken Prof. Krzysztof Skubiszewski (deel I)

Twintig jaar geleden, op 12 september 1989, kreeg Polen de eerste regering onder leiding van een niet-communistische premier, de regering Mazowiecki. Hiermee werd het einde van het communisme in Polen ingeluid. Dat acht weken later de Berlijnse muur zou vallen en vervolgens het Oostblok zou instorten inclusief de Sovjet Unie was toen nog totaal ondenkbaar. In september 1989 stond Polen alleen.

Een verkiezingsposter van Solidarnosc uit 1989

Een van de uitdagingen was om een einde te maken aan de afhankelijkheid van de Sovjet-Unie en een eigen buitenlands beleid te gaan voeren. 'Onder de communisten voerde Polen geen buitenlands beleid, maar de administratie van buitenlandse aangelegenheden' – stelt Krzysztof Skubiszewski, tussen 1989 en 1993 de minister van Buitenlandse Zaken, zowel in de regering Mazowiecki als in de drie opvolgende regeringen.

'In het begin was ik bang dat ze ons zouden komen halen en dat het Poolse experiment tot een einde zou komen' – vertelt Skubiszewski. De regering liep op eieren. 'Belangrijk was dat de toenmalige president van Polen, Generaal Jaruzelski, de regering-Mazowiecki beschermde tegen de aanhangers van Moskou binnen het Poolse leger en de veiligheidsorganen'.

'We moesten voorzichtig handelen in de relaties met Moskou. Het was onmogelijk onmiddellijk uit het Warschau Pact te stappen. Anders zou het eindigen als in Hongarije in 1956'. Skubiszewski noemt het de grote verdienste van Michail Gorbatsjov dat het Warschau pact in 1989 in Polen niet militair intervenieerde, ondanks aandringen van Honecker en Ceausescu. Al op 19 september 1989 ondertekende Skubiszewski een verdrag over handel en samenwerking met de EEG (het was uitonderhandeld door zijn communistische

voorganger). Brussel maakte een gebaar: de ceremonie vond plaats in Warschau met Frans Andriessen, vice-voorzitter van de Europese Commissie en Roland Dumas, de Franse minister van Buitenlandse Zaken namens het EG-voorzitterschap.

Een van de hoofddoelstellingen van de kersverse minister was het bouwen van bruggen naar het Westen en het creëren van perspectief voor de toetreding tot de EG. Maar het NAVO-lidmaatschap kon niet aan de orde gesteld worden zolang de Sovjet-Unie en het Warschau-pact nog bestonden. Skubiszewski wilde eerst de Sovjet-Unie ervan overtuigen dat het Warschau-pact een dode organisatie was. Het Westen liep hier overigens niet warm voor omdat, dat het de ontwapeningsbesprekingen zou bemoeilijken. 'Zolang Gorbatsjov aan de macht was, was de uitbreiding van de NAVO naar het oosten onbespreekbaar', aldus Skubiszewski.

De topprioriteit van het nieuwe Polen was de normalisering van betrekkingen met West-Duitsland. Al op 9 november kwam bondskanselier Helmut Kohl naar Polen, om daarna snel terug te keren vanwege de val van de Muur. Mazowiecki en zijn minister waren grote voorstanders van de verzoening. 'In Polen bestond veel weerstand en wantrouwen jegens Duitsland. De anti-West Duitse propaganda van de communisten had zijn sporen nagelaten. Er leefden nog veel mensen die zich de oorlog en de misdaden van de Duitsers nog herinnerden. En tevens was er de angst dat Duitsers bezittingen zouden claimen in West-Polen.'

Ontmoeting van twee oude bekenden - ministers van Buitenlandse Zaken prof. K. Skubiszewski en Sir Douglas Hurd op de conferentie "Solidarity and the Fall of Communism" op 4 juni 2009 in Gdansk (Polen)

Zijn werk als minister van Buitenlandse Zaken begon Skubiszewski al één dag voor de installatie van de regering-Mazowiecki. Het begon met een telefoontje van Hans-Dietrich Genscher, de Vicekanselier en de Minister van Buitenlandse Zaken van de Bondsrepubliek. Het gesprek ging

over een urgente kwestie: het verblijf in Polen van Oost Duitsers die niet terug naar de DDR wilden. Met dat eerste gesprek is de vriendschap tussen Skubiszewski en Genscher begonnen.

Deel II gaat over de betekenis van de val van de Berlijnse Muur en de Pools-Duitse betrekkingen

Prof. Krzysztof Skubiszewski (1926) is de architect van het buitenlands beleid van Polen na 1989. Hij woont en werkt sinds 1993 in Den Haag. Hij is de voorzitter van het Iran-US Claims Tribunal.

Malgorzata Bos-Karczewska

Hoofdredacteur van www.polonia.nl

De Poolse versie van het interview wordt gepubliceerd op 11 september as. op www.polonia.NL en in de internet editie van 'Gazeta Wyborcza' zie www.wyborcza.pl.

CULTUUR

Europa Zingt!

Als we het over Europa hebben gaat het veelal over politieke en sociaal-economische vraagstukken. In deze bijdrage gaat de aandacht uit naar een heel ander onderwerp, te weten het Europa-Cantat nr. 17 dat afgelopen juli, gedurende 10 dagen in Utrecht, werd georganiseerd.

Het Europa-Cantat is een driejaarlijks muziekfestijn (waarbij een muzikale bijdrage wordt geleverd door diverse koren, orkesten en dansgroepen) dat steeds in een andere Europese stad wordt georganiseerd. Het is onderdeel van het Pan-Europese project *Unite young in song* dat mede door het DG Onderwijs en Cultuur van de EU wordt gesubsidieerd. In totaal namen dit jaar meer dan drieduizend amateur- als ook professionele muzikanten, zangers en dansers, afkomstig uit meer dan veertig verschillende landen, deel aan dit grootste evenement. De uitvoeringen vonden plaats in diverse kerken in het centrum van de Domstad, waaronder de Domkerk.

Elke dag waren er tientallen, veelal zeer diverse optredens. Op één dag heb ik bijvoorbeeld uitvoeringen bijgewoond van het Nederlands studentenkoor met moderne werken, Italiaanse instrumentale vroeg-barok, een Bach-cantate, het meisjeskoor van de Dom van Ulm, een moderne muzikale Argentijnse mis en tenslotte het Nationaal Jeugdkoor met uiterst moderne Duitse, Nederlandse, Finse en Hongaarse liederen.

Het bijzondere van het Europa-Cantat is dat muzikanten, zangers en dansers die elkaar nog nooit eerder ontmoet hadden, na één of enkele

dagen repeteren, gezamenlijk optredens verzorgden. Zo was ik getuige van de uitvoering van de Bach-Cantate nr. 67 door een koor dat uit zes (voornamelijk West Europese) nationaliteiten bestond. Aan het einde van de voorstelling werd het publiek verzocht om het slotkoor van deze Cantate mee te zingen, een bijzondere ervaring!

Alle optredens waren uitverkocht en de kerken waren gevuld met enthousiaste en betrokken muziekliefhebbers. Muziek is een taal die iedereen spreekt en verstaat. Daardoor was het niet moeilijk om met mensen in contact te komen; er was immers een stevige gemeenschappelijke basis. Vanzelfsprekend waren er relatief veel Nederlanders, maar er waren tevens veel buitenlanders op het evenement afgekomen. De voertaal was voornamelijk Engels, waardoor de communicatie met aanwezige Zuid-Europeanen af en toe wat stroef verliep. De gesprekken in de pauzes gingen hoofdzakelijk over muziek, maar ook thema's zoals de stand van zaken binnen de EU waren onderwerp van discussie. Bij mij is het gevoel blijven hangen dat het gezamenlijk beleven van muziekcultuur de Europese solidariteit een beetje dichterbij brengt.

Hans van Borselen

Bestuurslid Europese Beweging Nederland / Lid Team Europa Europese Commissie

LEESTAFEL

Memos to the new Commission

Begin volgend jaar treedt een nieuwe Commissie aan. Op financieel- en sociaaleconomisch terrein zal deze voor grote uitdagingen komen te staan. Hoe herstellen we de werkgelegenheid, houdbare overheidsfinanciën en daarmee ook het langetermijn groeivermogen in Europa? En hoe versterken we het politieke en maatschappelijke draagvlak voor een goede voortgang van het integratieproces?

De deskundigen van Bruegel, de Brusselse denktank, hebben hun analyse van de economische prioriteiten voor de komende vijf jaar in de vorm van een twaalfdelig memo's aan toekomstige leden van de Europese Commissie gegoten. Deze zijn achtereenvolgens gericht aan: de voorzitter van de Commissie en de Eurocommissarissen verantwoordelijk voor economische en monetaire zaken; financiële diensten; mededingingsbeleid; interne markt; ondernemings- en industriebeleid; kennis; klimaatverandering; werkgelegenheid, sociale zaken en gelijke kansen; uitbreiding en nabuurschapbeleid; internationale handel; en ontwikkeling. De memo's bieden een scherp zicht op de belangrijkste uitdagingen op economisch terrein in de komende jaren.

Het voorwoord geeft aan de bundel een duidelijke lading mee:

“There is now a distinct possibility that this crisis will be remembered as the occasion when Europe irretrievably lost ground, both economically and politically. Economically, there is a risk that, by compounding lingering demographic and economic problems, the crisis will result in a spiral of near-stagnation, rising public debt and declining innovation performance. Politically, the European Union is at risk of being blamed for having fostered a liberalisation agenda in the past rather than being praised for having promoted a coordinated response to the crisis when it struck.”

In de diverse bijdragen komen twee gemeenschappelijke zorgen naar voren: de behoefte aan balans (tussen korte en lange termijn, en tussen intern en extern optreden) en de behoefte aan initiatief en moed van de kant van de Commissie.

“The first theme is the need for balance between the focus on tackling the crisis and holding a firm line on long-term challenges, which in turn have a domestic and an external dimension. Internally, the Commission must tackle head on the growing economic and social tensions between individual member states. Externally, it must ensure that Europe is a coherent rather than a fragmented actor both globally and regionally in its own backyard.

The second theme is that the times call for courage. More than its predecessors, the next Commission will be faced with the need to ward off economic nationalism and put critical choices straight to the member states and the citizens of Europe. The risk of economic, social and political relapse is just too high for a low-profile strategy to be an acceptable one.”

André Sapir (red.), *Bruegel Memos to the New Commission – Europe’s economic priorities 2010-2015*, Brussel 2009, 100 pp.. Te downloaden van: http://www.bruegel.org/fileadmin/files/admin/publications/books/2009/Memos/comm_memos_082009.pdf